

BASISGRAMMATICA DUITS

H.G. Lodder

uitgeverij | C
coutinho

bussum 2004

© 2004 Uitgeverij Coutinho b.v.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Uitgeverij Coutinho
Postbus 333
1400 AH Bussum
info@coutinho.nl
www.coutinho.nl

Omslag: Studio Pietje Precies bno, Hilversum

Noot van de uitgever

Wij hebben alle moeite gedaan om rechthebbenden van copyright te achterhalen. Personen of instanties die aanspraak maken op bepaalde rechten, wordt vriendelijk verzocht contact op te nemen met de uitgever.

ISBN 90 6283 306 3
NUR 631

Voorwoord

Deze *Basisgrammatica Duits* is bestemd voor wie in opleiding of beroep behoefte heeft aan een degelijke Duitse grammatica. Het boek kan worden ingezet in het HBO en bij cursussen voor mensen die hun kennis van het Duits willen opfrisen of vergroten. Het kan worden gebruikt als leerboek en als naslaggrammatica.

Er is gestreefd naar een zo groot mogelijke toegankelijkheid voor een zo breed mogelijk publiek. Daarom is het boek in het Nederlands geschreven. De vakterminologie is eveneens zoveel mogelijk Nederlands en bovendien tot een minimum beperkt. De indeling is eenvoudig gehouden. In combinatie met de uitvoerige inhoudsopgave en de registers vergemakkelijkt dat een vlot gebruik.

Nederlands en Duits zijn nauw met elkaar verwant. Veel Nederlandstaligen kunnen zich in het Duits dan ook wel redden. Maar om in die taal de puntjes op de i te zetten valt niet mee. Dat ligt in de eerste plaats aan de in vergelijking met het Nederlands grote vormenrijkdom. Daar komt bij dat juist de taalverwantschap velen vaak op het verkeerde been zet wat zich uit in forse aantallen neerlandismen. Daarom wordt in deze grammatica voornamelijk aandacht besteed aan de Duitse vormleer en aan de specifieke problemen die Nederlanders en Vlamingen bij het gebruik van het Duits ondervinden.

Dit boek is gebaseerd op de in 1998 eveneens bij deze uitgeverij verschenen *Deutsche Grammatik* van A.P. ten Cate, H.G. Lodder en A. Kootte die voornamelijk bestemd is voor het universitair onderwijs. Voor een meer gedetailleerde en diepgaande beschrijving van het Duits verwijs ik graag naar dat werk.

Op- en aanmerkingen die aan verbetering van dit boek kunnen bijdragen zijn vanzelfsprekend altijd welkom.

Groningen, januari 2004
Hans Lodder

Aanwijzingen voor het gebruik

- In de inhoudsopgave zijn de paragrafen doorlopend genummerd. Bij de titels van veel paragrafen zijn voorbeelden toegevoegd om het naslaan te vergemakkelijken.
- Verwijzingen in de tekst worden voorafgegaan door →. Er wordt altijd verwezen naar paragraafnummers, nooit naar bladzijden.
- Ook in de registers wordt naar paragrafen en niet naar bladzijden verwezen.
- De klemtoon wordt met vetgedrukte letters aangegeven: *anbeten, er hinterlässt, überzeugen.*

Inhoud

1	NAAMVALLEN EN ZINSELEN	17
1	Naamvallen	17
2	Eerste naamval	17
3	Tweede naamval	17
4	Derde naamval	18
5	Vierde naamval	18
6	Onderwerp	18
7	Gezegde en naamwoordelijk deel van het gezegde	19
8	Accusatiefobject ('lijdend voorwerp')	20
9	Datiefobject ('meewerkend voorwerp')	20
10	Genitiefobject	21
11	Voorzetselvoorwerp – werkwoorden met een vast voorzetsel	21
12	Bijwoordelijke bepaling	22
13	Bijvoeglijke bepaling	23
14	Bijstelling	23
15	Constructies met <i>als</i> en <i>wie</i>	24
2	WERKWOORD	25
	Vervoeging	25
16	Infinitief, stam en persoonsvorm	25
17	Zwakke, sterke en onregelmatige werkwoorden	25
18	Conjunctief	26
19	Gebiedende wijs	26
20	Tegenwoordig en voltooid deelwoord	27
21	Onregelmatige werkwoorden <i>haben, sein</i> en <i>werden</i>	27
22	Onregelmatige werkwoorden <i>dürfen</i> t/m <i>wissen</i>	29
23	Onregelmatige werkwoorden <i>brennen</i> t/m <i>wenden</i>	30
24	Zwakke werkwoorden, standaardvormen	31
25	Zwakke werkwoorden met extra <i>-e-</i> , bv. <i>melden, atmen</i>	31
26	Zwakke werkwoorden met sisklank, bv. <i>reisen, duschen</i>	32
27	Zwakke werkwoorden op <i>-eln</i> , bv. <i>handeln, klingeln</i>	32
28	Zwakke werkwoorden op <i>-ern</i> , bv. <i>ändern, erinnern</i>	33
29	Duits zwak – Nederlands sterk	33

30	Sterke werkwoorden, standaardvormen	34
31	Sterke werkwoorden met extra -e-, bv. <i>binden, gleiten</i>	34
32	Sterke werkwoorden met sisklank, bv. <i>beißen, waschen</i>	35
33	Sterke werkwoorden met e/i-Wechsel, bv. <i>helfen, er hilft</i>	35
34	Sterke werkwoorden met a-Umlaut, bv. <i>fahren, er fährt</i>	36
	Scheidbare en onscheidbare werkwoorden	37
35	Scheidbaarheid en onscheidbaarheid	37
36	Nederlands onscheidbaar – Duits scheidbaar, bv. <i>er betet an</i>	37
37	Nederlands scheidbaar – Duits onscheidbaar, bv. <i>er überbringt</i>	38
38	Werkwoordsparen, bv. <i>er setzt über</i> en <i>er übersetzt</i>	40
	Hulpwerkwoorden	41
39	Zelfstandig werkwoord, koppelwerkwoord of hulpwerkwoord	41
40	Hulpwerkwoord als persoonsvorm	42
41	Hulpwerkwoorden van tijd <i>haben</i> en <i>sein</i>	42
42	Nederlands <i>zijn</i> – Duits <i>haben</i> , bv. <i>wir haben schon angefangen</i>	42
43	Nederlands <i>hebben</i> – Duits <i>sein</i> , bv. <i>ich bin ihm begegnet</i>	43
44	Hulpwerkwoord van tijd <i>werden</i>	44
45	Hulpwerkwoorden van modaliteit	44
46	Hulpwerkwoord van modaliteit <i>dürfen</i>	44
47	Hulpwerkwoord van modaliteit <i>können</i>	45
48	Hulpwerkwoord van modaliteit <i>mögen</i>	46
49	Hulpwerkwoord van modaliteit <i>müssen</i>	47
50	Hulpwerkwoord van modaliteit <i>sollen</i>	47
51	Hulpwerkwoord van modaliteit <i>wollen</i>	48
	Conjunctief	50
52	Conjunctief I en II	50
53	Vormen van de conjunctief I	50
54	Vormen van de conjunctief II, zwakke werkwoorden	51
55	Vormen van de conjunctief II, sterke werkwoorden	51
56	Vormen van de conjunctief II, onregelmatige werkwoorden	52
57	Conjunctief II of <i>würde</i> plus infinitief, bv. <i>er täte</i> of <i>er würde tun</i>	52
58	Gebruik van conjunctief I en II	53
59	Conjunctief I in vervulbare wensen, bv. <i>er lebe hoch</i>	53
60	Conjunctief I in vaste uitdrukkingen, bv. <i>es sei denn, dass</i>	54
61	Conjunctief II bij niet-werkelijkheid, bv. <i>wüssten wir es nur</i>	54
62	Conjunctief II bij beleefdheid, bv. <i>das dürfte ein Irrtum sein</i>	55
63	Conjunctief I en II na <i>als (ob)</i> , bv. <i>als ob er verrückt sei/wäre</i>	55
64	Indirecte rede, bv. <i>er meint, dazu sei/wäre es zu spät</i>	55
65	Indirecte rede, schrijftaal: liefst conjunctief I	56
66	Indirecte rede, omgangstaal: conjunctief II	57

Passief	58
67 Vorming van passieve zinnen	58
68 Passief met datiefobject, bv. <i>den Opfern wird geholfen</i>	59
69 Passief met of zonder <i>worden</i> , bv. <i>die Straße ist gesperrt (worden)</i>	60
Constructies met een infinitief	61
70 Vertaling van <i>blijven</i> plus infinitief	61
71 Vertaling van <i>gaan</i> plus infinitief	61
72 Vertaling van <i>komen (te)</i> plus infinitief	62
73 Vertaling van <i>laten</i> plus infinitief	63
74 Vertaling van <i>liggen, zitten, staan</i> en <i>lopen te</i> plus infinitief	64
75 Vertaling van <i>zonder te</i> en <i>in plaats van te</i> plus infinitief	65
76 Vertaling van <i>alvorens te, na te</i> en <i>door te</i> plus infinitief	65
77 Vertaling van <i>om te</i> plus infinitief – <i>zu</i> of <i>um zu</i>	65
78 Vervangende infinitief, bv. <i>ich habe sie rufen hören</i>	66
Plaats van de werkwoorden in de zin	69
79 Plaats van de werkwoorden in de hoofdzin	69
80 Plaats van de werkwoorden in de bijzin	70
Wederkerende werkwoorden	72
81 Wederkerende werkwoorden, bv. <i>sich ändern, sich ansehen</i>	72
82 Naamvalskeuze, bv. <i>ich schäme mich</i> maar <i>ich sehe mir etwas an</i>	72
83 Vertaling van <i>besluiten</i> – <i>sich entschließen</i> of <i>beschließen</i>	73
84 Vertaling van <i>blijken</i> – <i>sich zeigen, dass</i> of <i>sich erweisen als</i>	73
85 Vertaling van <i>weigeren</i> – <i>sich weigern</i> of <i>verweigern</i>	74
86 Vertaling van <i>gaan om/over</i> – <i>sich handeln um</i> of <i>handeln von/über</i>	74
Regering van de werkwoorden	75
87 Regering van de werkwoorden	75
88 Werkwoorden met een accusatiefobject	75
89 Werkwoorden met een accusatiefobject en een datiefobject	77
90 Werkwoorden met een datiefobject	78
91 Werkwoorden met een genitiefobject	80
92 Werkwoorden met een accusatiefobject en een genitiefobject	82
93 Werkwoorden met een vast voorzetsel (voorzetselvoorwerp)	82
94 Naamval van voorzetselvoorwerpen met <i>auf</i>	83
95 Naamval van voorzetselvoorwerpen met <i>über</i>	83
96 Naamval van voorzetselvoorwerpen met <i>an</i>	84
97 Naamval van voorzetselvoorwerpen met <i>in</i>	84
98 Naamval van voorzetselvoorwerpen met <i>vor</i>	85

3	LIDWOORD, DER-GROEP EN EIN-GROEP	87
99	Lidwoord, <i>der</i> -groep en <i>ein</i> -groep	87
100	Verbuiging van de <i>der</i> -groep	87
101	Verbuiging van de <i>ein</i> -groep	88
102	Zelfstandig gebruik van de <i>ein</i> -groep, bv. <i>einer der Männer</i>	88
103	Samentrekking van voorzetsel en lidwoord, bv. <i>am, ins, zur</i>	89
104	Lidwoord bij persoonsnamen, bv. <i>der Fritz, die Dietrich</i>	89
105	Lidwoord bij geografische namen, bv. <i>die Schweiz, der Iran</i>	90
106	Lidwoord bij planeten, bv. <i>der Mars, die Venus</i>	91
107	Lidwoord bij maanden en dagen, bv. <i>der März, am Sonntag</i>	91
108	Lidwoord bij windrichtingen, bv. <i>nach Norden</i> of <i>in den Norden</i>	92
109	Constructies als <i>sich die Hand verbrennen</i>	93
110	Constructies als <i>an erster Stelle, in höchstem Maße</i>	93
111	Vertaling van <i>de heer/meneer/mevrouw Müller</i>	93
112	Vertaling van <i>meneer de voorzitter, mevrouw de minister</i>	94
113	Vertaling van <i>al het geld, al de moeite – alles Geld, alle Mühe</i>	94
114	Vertaling van <i>zo'n – solch ein</i> of <i>ein solch</i>	95
115	Nederlands-Duitse idiomatische verschillen, bv. <i>im Gebrauch sein</i>	95
4	BIJVOEGLIJK NAAMWOORD	97
	Verbuiging	97
116	Zwakke en sterke verbuiging	97
117	Na woord van <i>der</i> -groep: zwakke verbuiging	97
118	Na woord van <i>ein</i> -groep: gemengde verbuiging (zwak/sterk)	98
119	Bij ontbreken woord van <i>der</i> - of <i>ein</i> -groep: sterke verbuiging	98
120	Meerdere bijvoeglijke naamwoorden: dezelfde uitgangen	99
121	Na <i>einige, mehrere, viele, wenige</i> , etc.: sterke verbuiging	99
122	Als naamwoordelijk deel van het gezegde: geen uitgang	100
123	Als bijwoord: geen uitgang, bv. <i>eine auffallend dunkle Stimme</i>	100
124	Veranderingen in de stam, bv. <i>hohe, rechte, dunkle</i>	101
	Zelfstandig gebruik	102
125	Verbuiging van zelfstandig gebruikte bijvoeglijke naamwoorden	102
126	Aanduidingen van personen, bv. <i>der Vorsitzende, ein Vorsitzender</i>	103
127	Vrouwelijke aanduidingen van zaken, bv. <i>die Illustrierte</i>	104
128	Onzijdige aanduidingen van zaken, bv. <i>das Alte, mit etwas Neuem</i>	104
129	Vaste uitdrukkingen, bv. <i>den Kürzeren ziehen</i>	105

	Enkele bijzondere groepen	106
130	Talen, bv. <i>ins Deutsche übersetzen</i> maar <i>fehlerfreies Deutsch</i>	106
131	Kleuren, bv. <i>eine rosa(farbene) Krawatte, dasselbe Modell in Grün</i>	106
132	Stoffelijke bijvoeglijke naamwoorden, bv. <i>hölzernes Spielzeug</i>	107
133	Geografische bijvoeglijke naamwoorden, bv. <i>deutsche, Hamburger</i>	108
	Trappen van vergelijking	109
134	Vorming van de vergrotende en de overtreffende trap	109
135	Overtreffende trap met <i>-st</i> of <i>-est</i> , bv. <i>gebildetst, interessantest</i>	109
136	Wel of geen <i>Umlaut</i> , bv. <i>schlank, schlanker</i> maar <i>alt, älter</i>	110
137	Onregelmatige vormen, bv. <i>gut, besser, best</i>	111
138	Vertaling van <i>de meest gevreesde ziekte – die gefürchtetste Krankheit</i>	111
139	Gebruik van de stellende trap, bv. <i>so groß wie ich</i> en <i>gleich groß</i>	112
140	Relatief gebruik van de vergrotende trap, bv. <i>größer als ich</i>	112
141	Absoluut gebruik van de vergrotende trap, bv. <i>ein älterer Herr</i>	113
142	Relatief gebruik van de overtreffende trap, bv. <i>der höchste Gipfel</i>	113
143	Absoluut gebruik van de overtreffende trap, bv. <i>in kürzester Zeit</i>	113
	Regering van de bijvoeglijke naamwoorden	115
144	Regering van de bijvoeglijke naamwoorden	115
145	Bijvoeglijke naamwoorden met de tweede naamval	115
146	Bijvoeglijke naamwoorden met de derde naamval	116
147	Bijvoeglijke naamwoorden met de vierde naamval	117
5	TELWOORD	119
148	Hoofdtelwoorden	119
149	Gebruik van <i>eins</i> en <i>ein-</i>	120
150	Vertaling van <i>tientallen gasten, honderden vogels</i>	121
151	Rangtelwoorden	122
152	Breuken en procenten	123
153	Datum en jaartal	124
154	Tijdsaanduidingen	124
6	ZELFSTANDIG NAAMWOORD	125
	Geslacht	125
155	Geslacht van het zelfstandig naamwoord	125
156	Geslacht bij aanduidingen van personen en dieren	125
157	Aanduidingen van vrouwelijke personen op <i>-in</i> , bv. <i>die Ministerin</i>	126
158	Mannelijk op grond van de vorm	127

159	Mannelijk op grond van de betekenis	127
160	Vrouwelijk op grond van de vorm	128
161	Vrouwelijk op grond van de betekenis	129
162	Onzijdig op grond van de vorm	129
163	Onzijdig op grond van de betekenis	130
164	Nederlands-Duitse overeenkomsten en verschillen	131
165	Twee geslachten, dezelfde betekenis, bv. <i>die Cola, das Cola</i>	131
166	Twee geslachten, verschillende betekenis, bv. <i>der See, die See</i>	131
	Verbuiging	133
167	Tweede naamval mannelijk en onzijdig: <i>-(e)s</i> , bv. <i>des Bart(e)s</i>	133
168	Derde naamval mannelijk en onzijdig: soms <i>-e</i> , bv. <i>im Grunde</i>	133
169	Derde naamval meervoud: <i>-n</i> , bv. <i>den Kindern</i>	133
	Zwakke zelfstandige naamwoorden	134
170	Zwakke zelfstandige naamwoorden: <i>7x-(e)n</i>	134
171	Persoons- en diernamen op <i>-e</i> , bv. <i>der Kollege, des Kollegen</i>	134
172	Vreemde persoonsnamen, bv. <i>der Architekt, des Architekten</i>	135
173	Andere persoons- en diernamen, bv. <i>der Prinz, des Prinzen</i>	135
174	De vormen van <i>der Herr: des Herrn, die Herren</i>	136
175	Zaaknamen op <i>-at, -ant, -et</i> en <i>-it</i> , bv. <i>der Automat, des Automaten</i>	136
176	Uitgang <i>-(e)ns</i> in de tweede naamval, bv. <i>der Name, des Namens</i>	137
	Meervoudsvorming	138
177	Meervoudsvorming van het zelfstandig naamwoord	138
178	Uitgang <i>-e</i> met <i>Umlaut</i>	138
179	Uitgang <i>-e</i> zonder <i>Umlaut</i>	139
180	Uitgang <i>-(e)n</i>	139
181	Uitgang <i>-er</i> , zo mogelijk met <i>Umlaut</i>	141
182	Geen uitgang, wel <i>Umlaut</i>	142
183	Geen uitgang, ook geen <i>Umlaut</i>	142
184	Uitgang <i>-s</i>	143
185	Verschillend meervoud, dezelfde betekenis, bv. <i>Themas, Themen</i>	143
186	Verschillend meervoud, verschillende betekenis, bv. <i>Bänke, Banken</i>	143
187	Bijzondere meervoudsvormen, bv. <i>das Genus, die Genera</i>	144
	Eigennamen	145
188	Tweede naamval van persoonsnamen, bv. <i>die Gemälde des Piscasso</i>	145
189	Persoonsnamen met een bijstelling, bv. <i>Karl der Große, Wilhelm II.</i>	145
190	Geografische namen, bv. <i>am Ufer des Neckar(s)</i>	146
191	Namen van kranten en tijdschriften, bv. <i>'Die Zeit'</i> maar <i>in der 'Zeit'</i>	146

	Enkele bijzondere groepen	148
192	Afkortingen en verkorte woorden, bv. <i>der LKW, das Labor</i>	148
193	Verkleinwoorden, bv. <i>das Brötchen, das Fräulein</i>	148
194	Maten en gewichten, bv. <i>acht Jahre alt, fünfzig Gramm sind genug</i>	149
195	Namen van de feestdagen <i>Ostern, Pfingsten, Weihnachten</i>	150
196	Nationaliteiten, bv. <i>der Engländer, der Franzose, der Deutsche</i>	150
7	VOORNAAMWOORD	153
	Persoonlijke en bezittelijke voornaamwoorden	153
197	Persoonlijke voornaamwoorden, bv. <i>ich, du, er</i>	153
198	Bezittelijke voornaamwoorden, bv. <i>mein, dein, sein</i>	154
199	Aanspreekvormen, <i>du</i> of <i>Sie</i>	154
200	Geslacht van persoonlijk en bezittelijk voornaamwoord	154
201	Vertaling van <i>als ik jou was – wenn ich du wäre</i>	155
	Wederkerende en wederkerige voornaamwoorden	156
202	Wederkerend voornaamwoord, bv. in <i>sich schämen</i>	156
203	Wederkerig voornaamwoord, bv. in <i>sich treffen</i>	156
204	Gebruik van <i>einander</i>	157
	Aanwijzende voornaamwoorden	158
205	Aanwijzend voornaamwoord <i>der, die, das</i>	158
206	Gebruik van de vormen <i>dessen, deren/derer, denen</i>	158
207	Aanwijzend voornaamwoord <i>dieser</i>	159
208	Aanwijzend voornaamwoord <i>jener</i>	159
209	Aanwijzend voornaamwoord <i>derjenige</i>	160
210	Aanwijzend voornaamwoord <i>derselbe</i>	160
	Vragende voornaamwoorden	161
211	Vragend voornaamwoord <i>wer</i>	161
212	Vragend voornaamwoord <i>was</i>	161
213	Vragend voornaamwoord <i>was für ein</i>	162
	Betrekkelijke voornaamwoorden	163
214	Betrekkelijk voornaamwoord <i>der, die, das</i>	163
215	Betrekkelijk voornaamwoord <i>was</i>	164
216	Betrekkelijk voornaamwoord <i>welcher</i>	164
217	Het voornaamwoord <i>wer</i> in de betekenis <i>jemand, der</i>	165
218	Het voornaamwoord <i>was</i> in de betekenis <i>das, was</i>	166

	Onbepaalde voornaamwoorden	167
219	Onbepaald voornaamwoord <i>man</i>	167
220	Onbepaalde voornaamwoorden <i>jedermann</i> en <i>jeder</i>	167
221	Onbepaalde voornaamwoorden <i>jemand/einer</i> en <i>niemand/keiner</i>	167
222	Onbepaalde voornaamwoorden <i>ein wenig</i> , <i>ein bisschen</i> , <i>ein paar</i>	168
223	Versterking met <i>irgend-</i>	168
	Voornaamwoordelijke bijwoorden	170
224	Voornaamwoordelijke bijwoorden, bv. <i>daran</i> , <i>worüber</i> , <i>hiermit</i>	170
225	Geen voornaamwoordelijke bijwoorden bij personen	170
226	Voornaamwoordelijke bijwoorden bij zaken	170
227	Geen <i>davon</i> of <i>wovon</i> bij zelfstandige naamwoorden	171
228	Geen splitsing van voornaamwoordelijke bijwoorden	171
229	De vertaling van <i>de manier waarop</i> – <i>die Art und Weise</i> , <i>wie</i>	171
8	VOORZETSEL	173
	Voorzetsels met de tweede naamval	173
230	Voorzetsels met de tweede naamval	173
231	Plaats van <i>wegen</i>	174
232	Derde in plaats van tweede naamval	174
233	Verbindingen met <i>von</i> , bv. <i>infolge von</i> , <i>innerhalb von</i>	175
	Voorzetsels met de derde naamval	176
234	Voorzetsels met de derde naamval	176
235	Plaats van <i>entgegen</i> , <i>gemäß</i> , <i>gegenüber</i> en <i>nach</i>	177
	Voorzetsels met de vierde naamval	178
236	Voorzetsels met de vierde naamval	178
237	Plaats en naamval van <i>entlang</i>	178
	Voorzetsels met de derde of de vierde naamval	179
238	Voorzetsels met de derde of de vierde naamval	179
239	Hoofdregel voor de naamvalskeuze	179
240	Vragen met <i>wo</i> , <i>wann</i> en <i>wohin</i>	181
241	Geen invloed van werkwoordstijden op naamvalskeuze	183
242	Naamvalskeuze bij het ontbreken van een werkwoord	183
243	'Twijfelgevallen', hulpregel voor de naamvalskeuze	184

	Vertaalproblemen	185
244	<i>Aus, auf, in</i> en <i>über</i> niet achter het zelfstandig naamwoord	185
245	Vertaling van <i>bij</i> – <i>bei</i> , <i>zu</i> of <i>an</i>	185
246	Vertaling van <i>door</i> – <i>von</i> of <i>durch</i>	186
247	Vertaling van <i>langs</i> – <i>entlang</i> of <i>an ... vorbei/vorüber</i>	187
248	Vertaling van <i>naar</i> – <i>nach, in, zu</i> of <i>an</i>	187
249	Vertaling van <i>tegen</i> – <i>gegen, wider</i> of <i>zu</i>	189
250	Vertaling van <i>tot</i> – <i>zu, bis, bis zu, bis vor</i> , etc.	189
251	Vertaling van <i>voor</i> – <i>für</i> of <i>vor</i>	190
252	Vertaling van <i>van</i> – <i>von</i> of de tweede naamval	191
253	Vertaling van <i>thuis</i> – <i>zu Hause</i> of <i>nach Hause</i>	192
254	Nederlands-Duitse idiomatische verschillen, bv. <i>Lust auf ein Eis</i>	192
9	BIJWOORD	195
255	Bijwoorden	195
256	Verschil bijwoorden en voorzetsels, bv. <i>hinten</i> en <i>hinter</i>	195
257	Verschil <i>außen, innen</i> en <i>draußen, drinnen</i>	196
258	Verschil <i>her(ein)</i> en <i>hin(ein)</i> , etc.	196
259	Vertaling van <i>hier</i> – <i>hier</i> of <i>her</i>	198
260	Vertaling van <i>geleden</i> – <i>her</i> of <i>vor</i>	198
261	Vertaling van <i>open</i> – <i>auf</i> of <i>offen</i>	198
262	Vertaling van <i>lang</i> – <i>lang</i> of <i>lange</i>	198
263	Vertaling van <i>anders</i> – <i>anders</i> of <i>sonst</i>	199
264	Vertaling van <i>wanneer</i> – <i>wann</i> of <i>wenn</i>	200
265	Vertaling van <i>toen</i> – <i>damals, da, dann</i> of <i>als</i>	200
266	Vertaling van <i>dan</i> – <i>dann, denn</i> of <i>als</i>	201
267	Vertaling van <i>gelukkig</i> – <i>glücklich</i> of <i>glücklicherweise</i>	201
268	Vertaling van <i>dus</i> – <i>also</i> (niet <i>so</i>)	202
269	Betekeningen van <i>ja</i> en <i>doch</i>	202
270	Betekeningen van <i>zwar</i> en <i>und zwar</i>	203
271	Betekeningen van <i>schon</i>	203
272	Betekeningen van <i>etwa</i>	203
273	Betekenis van <i>vielmehr</i>	204
10	VOEGWOORD	205
274	Voegwoorden	205
275	Vertaling van <i>want</i> en <i>omdat</i> – <i>denn</i> en <i>weil</i>	205
276	Verschil tussen <i>das</i> en <i>dass</i>	206
277	Vertaling van <i>doordat, opdat, zodat</i> en <i>dan dat</i>	206

278	Vertaling van <i>voordat</i> en <i>nadat</i> – <i>bevor</i> en <i>nachdem</i>	207
279	Vertaling van <i>op het moment dat</i> – <i>in dem Moment, als</i>	207
280	Vertaling van <i>terwijl</i> – <i>während</i> of <i>indem</i>	208
281	Vertaling van <i>of</i> – <i>oder</i> of <i>ob</i>	208
282	Vertaling van <i>alsof</i> – <i>als ob</i> of <i>als</i>	209
283	Vertaling van <i>maar</i> – <i>nur, aber</i> of <i>sondern</i>	209
284	Vertaling van <i>wanneer/als/indien</i> – <i>wenn</i> (niet <i>als</i>)	210
285	Vertaling van <i>toen</i> – <i>als</i> (niet <i>wenn</i>)	211
286	Vertaling van <i>zo oud als</i> en <i>ouder dan</i> – <i>so alt wie</i> en <i>älter als</i>	211
287	Vertaling van <i>als een volwassene</i> – <i>als of wie ein Erwachsener</i>	211
288	Vertaling van <i>zoals</i> – <i>wie</i> (niet <i>sowie</i>)	212
289	Samengestelde voegwoorden, <i>weder ... noch</i> , etc.	212
290	<i>Während, bis</i> en <i>seit</i> als voegwoord en als voorzetsel	213

11 SPELLING EN LEESTEKENS 215

291	Oude en nieuwe spelling	215
292	Hoofdletter of kleine letter	215
293	<i>ss</i> of <i>ß</i>	217
294	<i>Umlaut</i> , geen trema	217
295	Drie keer dezelfde letter	217
296	Eén of meer woorden	217
297	Afbreking	218
298	Komma	218
299	Overige leestekens	219

BIJLAGEN 221

300	Bijlage 1: lijst van sterke werkwoorden	221
301	Bijlage 2: gemakkelijk te verwarren werkwoordsvormen	226
302	Bijlage 3: zelfstandige naamwoorden met een afwijkend geslacht	232

Zaakregister 235

Woordregister Duits 239

Woordregister Nederlands 251